

การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดเชียงราย

สุทธดา ชัดติยะ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ประภาพรณ ไชยานนท์

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ศศิวิมล ภู่งวง

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 22 กรกฎาคม 2566

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 25 กรกฎาคม 2566

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 30 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์และการสังเกตเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย คือ ประธานกลุ่ม คณะกรรมการ และสมาชิกกลุ่มผ้าปักมือบ้านสันกอง จำนวน 10 คน โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สังเกตแล้วทำการวิเคราะห์จำแนกข้อมูล (Typological Analysis) ตามกรอบโมเดลทางธุรกิจเพื่อให้ได้ลักษณะการดำเนินงานของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ และการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หรือ Social Creative Potential Development Integrated Model (SCPD Integrated Model) โดยการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบโดยสมาชิกกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มลูกค้ามีทั้งคนไทยและคนต่างชาติ สินค้ามีรูปแบบที่หลากหลาย ลวดลายปักเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ จำหน่ายสินค้าที่แหล่งผลิตและทางออนไลน์ มีการให้ส่วนลดแก่ลูกค้า รายได้ของกลุ่มมาจากการจำหน่ายสินค้า ทรัพยากรหลักคือแรงงานและองค์ความรู้ภูมิปัญญา มีกิจกรรมหลักคือการอบรมและปักผ้าด้วยมือ มีคนในชุมชนเป็นพันธมิตรหลักในการผลิตสินค้า และต้นทุนหลักคือค่าแรงงานและวัสดุในการผลิต ผลการวิจัยยังทำให้ได้ผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในรูปแบบของพวงกุญแจรูปสัตว์ต่างๆ ที่มีการพัฒนามาจากเดิมโดยปรับเปลี่ยนเส้นด้ายที่ปักจากด้ายสีสารเคมีมาเป็นเส้นด้ายสีธรรมชาติ และพัฒนาในส่วนของตัวเองเพิ่มพู่ห้อยพวงกุญแจ แก็กช้อตราสินค้าและปรับเปลี่ยนห้วงผ้าสำหรับร้อยด้ายเป็นตะขอก้ามปู เพื่อให้ดูหรูหราสวยงามมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: โมเดลธุรกิจ การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์

Product Model Development to Support Creative Tourism in Chiang Rai Province.

Suthada Khattiya

Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University

Prapaphun Chaiyanont

Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University

Sasiwimon Puphoung

Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University

Received: 22 July 2023

Revised: 25 July 2023

Accepted: 30 July 2023

Abstract

This research is qualitative research. Interviews and observations were used as research tools. The key informant was the 10 people of Ban San Kong Hand Stitch the group chairman, the committee, and members. Data were taken from interviews. Observe and perform a typological analysis according to the business model framework to obtain operational characteristics of creative product entrepreneurs. And the development of product designs to support creative tourism. Use the concept of creative economy or Social Creative Potential Development Integrated Model (SCPD Integrated Model) by engaging the community. Content analysis and develop prototype products by group members. The results showed that target groups are both Thai and foreigners. The product has a variety of styles. The embroidery pattern is unique. Selling products at the source and online. Discounts are given to customers. The income of the group comes from the sale of products. The main resource is labor and wisdom knowledge. The main activities are training and embroidery by hand. There are people in the community who are the main partners in the production of products. And the main cost is the cost of labor and materials in production. The results of the research also resulted in creative products to support creative tourism in the form of various animal keychains that have been developed from the original by changing the yarn embroidered from chemical colored threads to natural colored yarns and developed in the part of the keyring, adding a keyring tassel Tag the brand name and change the fabric loop for threading to a claw hook to make it look more elegant and beautiful.

Keywords: Business Model, Development of The Product Model, Creative Tourism, Creative Products

บทนำ

ในยุคที่การแข่งขันทางด้านธุรกิจค่อนข้างรุนแรง ทำทาบกับการผลิตสินค้าและบริการให้มีมูลค่าสูงขึ้นภายใต้ข้อจำกัดในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติที่ขาดแคลนและลดลงไปเรื่อยๆ “เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy)” จึงเป็นทางออกหนึ่งของการอยู่รอดทางธุรกิจ เนื่องจากเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ตั้งอยู่บนหลักการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ประเทศไทยเองเป็นประเทศที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรม หรือสามารถกล่าวได้ว่ามีทุนวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และองค์ความรู้ของสังคมเป็นทุนเดิม หากแต่ต้องการคนที่มีความคิดสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าภาคการผลิตในระบบเศรษฐกิจของประเทศ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นอีกหนึ่งสาขาที่สำคัญของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสำคัญ และยังเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน และที่สำคัญส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นป้อนสู่ตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว (ปิรันธ และธีระวัฒน์, 2559)

นอกจากการเพิ่มมูลค่าให้กับแหล่งท่องเที่ยวแล้ว ผลกระทบการท่องเที่ยวก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญและควรมีการพัฒนาสร้างสรรค์ให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความต้องการซื้อเพิ่มมากขึ้น หรือเต็มใจที่จะซื้อในราคาที่สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบของชุมชนควรเน้นการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนให้เข้าใจถึงผลกระทบสร้างสรรค์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หรือ Social Creative Potential Development Integrated Model (SCPD Integrated Model) ที่นำมาเป็นกรอบในงานวิจัยนี้ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐเข้ามาสนับสนุนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบเพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น มีองค์ประกอบด้านทุนทางสังคม (Social Capital) ที่เกิดจากความร่วมมือกันของชุมชน และเป็นเครือข่ายทางสังคม ด้านการตลาดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Marketing) ที่เป็นการนำเอาความคิดสร้างสรรค์มาประยุกต์เพื่อทำการตลาดหรือสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีความแปลกใหม่ ด้านศักยภาพเครือข่ายทางสังคม (Potential of social network) ความสัมพันธ์ในสังคมนำมาสู่การเรียนรู้ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ การทำงานที่มีประสิทธิภาพ และด้านกระบวนการพัฒนา (Development Procedure) เปลี่ยนแปลงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อเพิ่มมูลค่าจากสิ่งที่มีอยู่เดิมหรือการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (ศุภชัย เหมือนโพธิ์, 2559) ในจังหวัดเชียงใหม่มีการพัฒนารูปแบบผลกระทบของวิสาหกิจชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ในหลากหลายผลิตภัณฑ์ หากแต่ในกระบวนการดำเนินงานพัฒนารูปแบบส่วนใหญ่ไม่ได้นำ BMC มาวิเคราะห์การดำเนินงานของกลุ่ม และในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ โดยใช้ SCPD มาพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่คือการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งในปัจจุบันมีบทบาทเพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการได้เปรียบด้านการสร้างมูลค่า (Value Creation) บนพื้นฐานแห่งความเป็นไทย

วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ จึงเป็นลักษณะการท่องเที่ยวที่เพิ่มมูลค่าให้กับกิจกรรมและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายได้มากยิ่งขึ้น ผ่านความคิดสร้างสรรค์ผ่านการจัดกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเข้าไปมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย

ดังนั้นเพื่อให้ผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวถูกพัฒนาควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่า ในปัจจุบันลักษณะการดำเนินงานของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดเชียงรายเป็นอย่างไร มีปัจจัยอะไรบ้างส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดเชียงราย เพื่อจะได้พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดเชียงรายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาลักษณะการดำเนินงานของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์สาขางานฝีมือ/หัตถกรรม ในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์สาขางานฝีมือ/หัตถกรรม เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิด (Literature Review and Conceptual Framework) แนวคิดเกี่ยวกับโมเดลธุรกิจ

Osterwalder, A. and Pigneur, Y. (2010) กล่าวว่าโมเดลธุรกิจ(Business Model Canvas) เป็นกรอบของธุรกิจที่จะช่วยให้เห็นภาพรวม และอธิบายที่มาที่ไปของวิธีการที่องค์กรใช้ รวมไปถึงการหมุนเวียนทรัพยากรต่างๆภายในบริษัท เพื่อแสดงถึงการส่งมอบคุณค่าให้ลูกค้า ข้อเสนอที่มอบให้ โครงสร้างภายในองค์กร และการไหลเข้าออกของเงินทุน ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้นำโมเดลธุรกิจมาเพื่อศึกษาลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มผ้าปักด้วยมือบ้านสันกองในส่วนต่างๆทั้ง 9 ส่วน ได้แก่ ลูกค้า คุณค่าที่ส่งมอบ ช่องทางการจัดจำหน่าย ความสัมพันธ์กับลูกค้า กระแสรายได้ ทรัพยากรหลัก กิจกรรมหลัก พันธมิตรหลัก โครงสร้างต้นทุน เพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมดของการดำเนินงาน

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2554) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ การเดินทางที่นำไปสู่ประสบการณ์ที่แท้จริงและมี การเชื่อมโยง ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในงานศิลปะ มรดก หรือคุณลักษณะพิเศษของสถานที่ และยังทำให้เกิดการเชื่อมสัมพันธ์กับผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้สร้างสรรค์วัฒนธรรมที่ยังมีชีวิตนั้นขึ้นมา เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อ

สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดเชียงใหม่

องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิด เศรษฐกิจสร้างสรรค์

ศุภชัย เหมือนโพธิ์ (2559) ได้อธิบายถึงรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หรือ Social Creative Potential Development Integrated Model (SCPD Integrated Model) โดยให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และหน่วยงานภาครัฐเข้ามาสนับสนุนในการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นการรวมกันเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน และทำให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ (Product Testing) ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้มากขึ้น โดยได้กล่าวว่า รูปแบบ Social Creative Potential Development Integrated Model (SCPD Integrated Model) มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ทุนทางสังคม การตลาดเชิงสร้างสรรค์ ศักยภาพเครือข่ายทางสังคม และกระบวนการพัฒนา โดยในงานวิจัยนี้จะศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มผ่านแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์และพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์โดยให้กลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

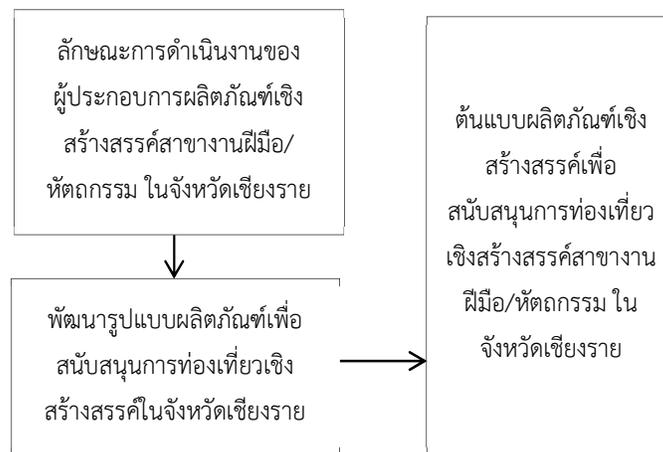
จิระเกียรติ อภิบุญโยภาส และ สุขุมล ก่อแสงใส (2563) ศึกษาถึงการวิเคราะห์ Business Model Canvas ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าอ้อมสีธรรมชาติ หนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ที่วิเคราะห์พบว่า จุดแข็งของสินค้า/บริการ (Value Proposition) ของกลุ่มคือความสวยงามของผ้า และมีตลาดที่เป็นเอกลักษณ์ และยังมีการตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายปรับเปลี่ยนได้ตามยุคสมัย และสุนีย์ บุตรดี บัณฑิต ผังนิรันดร์ และ ณัฐพงษ์ เตชะรัตนเสถียร (2562) พบว่าความสำเร็จของสินค้ากลุ่มโอท็อปประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร โดยใช้ปัจจัยจากโมเดลทางธุรกิจ ปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านต้นทุนโดยสามารถควบคุมต้นทุนให้สามารถแข่งขันได้เนื่องจากเป็นวัตถุดิบพื้นบ้านที่เป็นอัตลักษณ์ รองลงมาคือ กิจกรรมหลัก ทรัพยากรหลัก และพันธมิตรหลัก ปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการส่งมอบคุณค่าให้ลูกค้าเนื่องจากสินค้าโอท็อปส่วนมากมีเอกลักษณ์เฉพาะ และด้านการสร้างความสัมพันธ์ลูกค้าจะมีขอบเขตที่จำกัดตามพื้นที่ และอาศัยกลยุทธ์การบอกต่อ

เป็นการศึกษาโดยใช้โมเดลธุรกิจ Business Model Canvas เป็นกรอบในการศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยการศึกษาโมเดลธุรกิจนี้จะทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รู้ถึงภาพรวมของการดำเนินงานของกลุ่ม ได้แก่ ลูกค้า คุณค่าที่ส่งมอบ ช่องทางการจัดจำหน่าย ความสัมพันธ์กับลูกค้า กระแสรายได้ ทรัพยากรหลัก กิจกรรมหลัก พันธมิตรหลัก โครงสร้างต้นทุน และการพัฒนา

ผลิตภัณฑ์ในงานวิจัยนี้ก็เป็นกรดำเนินการดำเนินงานในรูปวิสาหกิจชุมชน ที่มีลักษณะการดำเนินงานคล้ายกัน จึงใช้โมเดลธุรกิจนี้เป็นกรอบในการดำเนินงาน

ศุภชัย เหมือนโพธิ์ (2560) พัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบ SCPD Integrated Model กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยการจัดอบรมพัฒนาความรู้เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ พบว่าหลังจากการอบรมสมาชิกภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความรู้เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค โดยทางกลุ่มร่วมกันระดมความคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ โดยมีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำแนะนำและสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ นอกจากนี้ ศุภชัย เหมือนโพธิ์ และธีรศักดิ์ อุณารมย์เลิศ (2561) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ โดยพบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ว่าต้องมีการจัดตั้งกลุ่มอย่างชัดเจน โดยการรวมตัวกันเพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์โดยใช้วัตถุดิบภายในชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

ในงานวิจัยนี้เป็นการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ดังนั้นจึงใช้รูปแบบ SCPD Integrated Model ซึ่งประกอบด้วย ทุนสังคม การตลาดเชิงสร้างสรรค์ ศักยภาพเครือข่ายทางสังคม และกระบวนการพัฒนา มาเป็นกรอบพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ตามการศึกษาข้างต้น

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ ประชากร คือ ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์สาขางานฝีมือ/หัตถกรรมในจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มผ้าปักด้วยมือบ้านสันกอง ตำบลแม่ไร่ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนสมาชิก 233 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประธานกลุ่ม คณะกรรมการ และสมาชิกกลุ่ม จำนวน 10 คน โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ โดยการใช้แบบสัมภาษณ์และการสังเกตเป็นเครื่องมือในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาลักษณะการดำเนินงานของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดเชียงใหม่ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลการสัมภาษณ์ สังเกตแล้วทำการวิเคราะห์จำแนกข้อมูล (Typological Analysis) ตามกรอบโมเดลทางธุรกิจ เพื่อให้ได้ลักษณะการดำเนินงานของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ และการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หรือ Social Creative Potential Development Integrated Model (SCPD Integrated Model) โดยการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบโดยสมาชิกกลุ่ม

ผู้วิจัยสำรวจและคัดเลือกผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ สาขางานฝีมือ/หัตถกรรมในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ได้กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ที่เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวน 1 กลุ่ม โดยพิจารณาจากเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์คือแนวคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์ ความโดดเด่นของวัตถุดิบหลักที่นำมาสร้างสรรค์ การสร้างมูลค่าเชิงพาณิชย์ ประโยชน์ต่อผู้บริโภค ต่อเศรษฐกิจ และสังคม และมีประวัติความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ (Story of Product) ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน จากนั้นจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการค้นคว้าศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ต รายงานเอกสารของหน่วยงานต่างๆ รวมถึงการสัมภาษณ์ สังเกต การทำงานของกลุ่มที่เลือก เพื่อให้ได้ข้อมูลทั่วไป บริบทและการดำเนินงานของกลุ่ม นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์จำแนกข้อมูลตามกรอบโมเดลทางธุรกิจเพื่อให้ได้ลักษณะการดำเนินงานของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ ในส่วนของการออกแบบและจัดทำรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ให้ชุมชนมีส่วนร่วม และพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบโดยสมาชิกกลุ่ม นำร่างรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการผลิตผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์(ต้นแบบ)ที่บอกเล่าเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ข้อมูลทั่วไปและลักษณะการดำเนินงานของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์สาขา งานฝีมือ/หัตถกรรม ในจังหวัดเชียงราย

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการและผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งอยู่ภายใต้เกณฑ์ การคัดเลือกเข้าร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์

จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่มีผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เป็นจำนวนมาก จากข้อมูล รายงานหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดเชียงราย กรมการพัฒนาชุมชน(2565) จำนวนผู้ประกอบการ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์มีมากถึง 2,294 ราย พบว่ามีประเภทผลิตภัณฑ์จำนวน 4,494 รายการ เฉพาะ ผลิตภัณฑ์สาขางานฝีมือ/หัตถกรรม ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกายมีจำนวน 636 รายการ และเมื่อพิจารณาถึงการเป็นประเภทภูมิปัญญาพบว่ามีผู้ประกอบการเพียง 6 รายเท่านั้นที่เข้าเกณฑ์การ เป็นผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ โดยผู้ประกอบการทั้ง 6 ราย ประกอบไปด้วย ผ้าทอพื้นเมือง ผ้าไหมมัดหมี่ สร้อยมงคลไผ่สีสุก ผ้าปักด้วยมือ ผาฉิบาติก และกลุ่มทอผ้าอ้อมสีธรรมชาติ ผู้วิจัยได้พิจารณา สสำรวจและคัดเลือกผู้ประกอบการ โดยอาศัยเกณฑ์ในการคัดเลือกอันประกอบไปด้วย 1) แนวคิดริเริ่มและ ความคิดสร้างสรรค์ 2) ความโดดเด่นของวัตถุดิบหลักที่นำมาสร้างสรรค์ 3) การสร้างมูลค่าเชิงพาณิชย์ 4) ประโยชน์ต่อผู้บริโภค ต่อเศรษฐกิจ และสังคม และ 5) มีประวัติความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ (Story of Product) ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ประกอบการโดยพิจารณาจากเกณฑ์ต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องกับความโดดเด่นและสร้างสรรค์ของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นในจังหวัดเชียงราย พบว่า กลุ่มผ้าปักด้วย มือบ้านสันกอง ตำบลแม่ไร่ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีความโดดเด่นมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นใน เรื่องของแนวคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์ ที่เกิดจากการที่มีผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ออกสู่ตลาดอยู่ตลอดเวลา รวมถึงการเป็นผู้นำในเรื่องของผ้าปักด้วยมือในการคิดค้นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ๆ เช่น รองเท้า ผ้าใบลายเฉพาะของการปักด้วยมือ เป็นต้น ในส่วนของประวัติความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ (Story of Product) ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนนั้น ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มก็มีลวดลายที่มีอัตลักษณ์ที่สะท้อน เรื่องราวที่เกิดขึ้นในชุมชนมาอย่างยาวนาน และสิ่งที่สำคัญที่สุดที่โดดเด่นของกลุ่มคือประโยชน์ต่อ ผู้บริโภค ต่อเศรษฐกิจ และสังคม ที่ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มนอกจากจะสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนแล้ว ยัง สร้างรายได้ให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำอีกด้วย เนื่องจากผลิตภัณฑ์บางส่วนจะเป็นผลงานของผู้ต้องขังใน เรือนจำ ที่ทางประธานกลุ่มจะเข้าไปอบรมและสอนการปักด้วยมือให้กับผู้ต้องขัง และให้ผู้ต้องขังผลิต ผ้าปักด้วยมือด้วยลายตามจินตนาการของตนเองและตามลวดลายที่ได้รับการอบรม จากนั้นจึงนำ ผลิตภัณฑ์ของผู้ต้องขังมาแปรรูปและนำออกจำหน่ายต่อไป และเมื่อพิจารณาถึงโอกาสความเป็นไปได้ทาง

การตลาดทำให้ผู้วิจัยตัดสินใจเลือกกลุ่มผ้าปักด้วยมือบ้านสันกอง ในการพัฒนาให้เป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ในการวิจัยครั้งนี้

1.2 ลักษณะการดำเนินงานของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์สาขางานฝีมือ/หัตถกรรม ในจังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ลักษณะการดำเนินงานโดยใช้โมเดลทางธุรกิจ(Business Model Canvas) มีรายละเอียดดังนี้

1) ลูกค้า มีตั้งแต่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่ซื้อเพื่อนำไปใช้ส่วนตัว และเพื่อเป็นของที่ระลึกและเป็นของฝากแก่คนรู้จัก คนในพื้นที่ซื้อไปเพื่อนำไปใช้เป็นส่วนตัวและของใช้ในชีวิตประจำวัน หน่วยงานราชการ องค์กรเอกชนต่างๆซื้อเพื่อนำไปใช้ในงานต่างๆของหน่วยงานตนเอง รวมถึงผู้ประกอบการที่ซื้อเพื่อนำไปจำหน่ายต่อและที่ซื้อผ้าปักเพื่อนำไปใช้เป็นส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์ของตนเองต่อไป 2) คุณค่า ผลิตภัณฑ์ผ้าปักด้วยมือได้ส่งมอบคุณค่าให้กับลูกค้าทั้งมีความหลากหลายของสินค้า สามารถตอบสนองได้ตรงกับความต้องการของลูกค้า ลายปักเป็นลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของผู้ปักแต่ละคน เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนที่ไม่เหมือนที่ใด ผลิตภัณฑ์เป็นงานฝีมือที่มาจากแรงงานในชุมชนและผู้ต้องขังในเรือนจำ ทำให้ลูกค้ารู้สึกถึงการได้มีส่วนร่วมในการช่วยคนในชุมชนและผู้ด้อยโอกาสให้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้ลูกค้าเกิดความภาคภูมิใจและมีความสุขกับการได้มีส่วนช่วยสังคมให้ดีขึ้น 3) ช่องทางการจัดจำหน่าย จำหน่ายที่อาคารศูนย์ผ้าปักด้วยมือ (ณ แหล่งผลิต) บ้านสันกอง การจำหน่ายในงานออกร้านเทศกาลต่างๆ ที่ภาครัฐและเอกชนจัดขึ้น ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดทั่วประเทศ ขายฝากในร้านค้าเครือข่ายกลุ่มอาชีพ และจำหน่ายตามที่ลูกค้าสั่งโดยในการติดต่อจะใช้ช่องทางไลน์เป็นช่องทางหลัก 4) ความสัมพันธ์กับลูกค้า คือ การให้โปรโมชั่นในเรื่องของราคาและส่วนลดการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีความหลากหลายตรงกับความต้องการของลูกค้า และการที่กลุ่มสามารถปรับรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความยืดหยุ่นตรงตามที่ต้องการ ให้บริการแก่ลูกค้าด้วยความเป็นกันเองและรับผิดชอบต่อคำสั่งซื้อของลูกค้า 5) กระแสรายได้ รายได้หลักของกลุ่มจะมาจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายให้ลูกค้าสามารถเลือกได้ตามที่ต้องการ ทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปพร้อมใช้งาน และที่เป็นชิ้นส่วนเฉพาะตัวผ้าปักเพื่อนำไปใช้เป็นส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ต่อไป 6) ทรัพยากรหลัก ได้แก่วัสดุอุปกรณ์ในการปัก เช่น เส้นด้ายใยสังเคราะห์ผสมด้าย (โพลีเอสเตอร์) และผ้าพื้นสำเร็จ แรงงานจากคนในชุมชนและผู้ต้องขังในเรือนจำ องค์ความรู้ภูมิปัญญาของชาวบ้าน ในการรังสรรค์ลวดลายต่างๆที่มีความเฉพาะเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนและของตนเอง และประธานกลุ่ม

นางนิธิ สุธรรมรักษ์ ที่จะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่คิดค้น ออกแบบผลิตภัณฑ์ต่างๆ การอบรมให้แก่สมาชิก รวมถึงทำหน้าที่การตลาดให้กับกลุ่ม 7) กิจกรรมหลัก คือการปักผ้าด้วยมือโดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะปักในลวดลายที่แตกต่างกันออกไป เพื่อนำผ้าปักที่ได้มาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่อไป การอบรมให้ความรู้ในการผลิตผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ๆออกสู่ตลาด การประชาสัมพันธ์และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การจัดส่งผลิตภัณฑ์ไปยังลูกค้า การประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรต่างๆ รวมถึงการขยายตลาดโดยการมองหาช่องทางและตลาดใหม่ๆ เพื่อเพิ่มยอดขายให้กับกลุ่ม 8) พันธมิตรหลัก ได้แก่ หน่วยงานราชการและหน่วยงานภาคเอกชนในการอบรมความรู้ด้านต่างๆ รวมถึงการจัดแสดงงานต่างๆ เพื่อให้สามารถมีสถานที่ในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ หน่วยงานต่างๆที่เข้ามาศึกษาดูงานของกลุ่มทำให้กลุ่มมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักทั่วไป บริษัทขนส่งที่ทำหน้าที่จัดส่งผลิตภัณฑ์ไปยังลูกค้า คนในชุมชนที่เป็นแรงงานหลักในการผลิตผลิตภัณฑ์ เรือนจำจังหวัดเชียงรายในการเปิดโอกาสให้เข้าไปอบรมให้ความรู้แก่ผู้ต้องขัง ให้ผู้ต้องขังสามารถผลิตชิ้นงานส่งให้แก่กลุ่ม รวมถึงสื่อต่างๆในการช่วยประชาสัมพันธ์กลุ่มให้เป็นที่รู้จักแก่ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว 9) โครงสร้างต้นทุน ประกอบไปด้วย ค่าแรงงานของคนในชุมชนและผู้ต้องขังในเรือนจำในการปักเย็บผ้า ค่าวัสดุในการผลิต ค่าใช้จ่ายในการจัดส่งผลิตภัณฑ์ไปยังลูกค้า ค่าใช้จ่ายในการอบรมการคิด ออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ และค่าใช้จ่ายในการตลาด เช่น ค่าเดินทางไปจัดจำหน่ายในงานแสดงสินค้าตามสถานที่ต่างๆ

พันธมิตรหลัก	กิจกรรมหลัก	คุณค่า	ความสัมพันธ์กับลูกค้า	ลูกค้า
หน่วยงานราชการและ หน่วยงานภาคเอกชน บริษัทขนส่ง เรือนจำ เชียงราย คนในชุมชน	การปักผ้าด้วยมือ การออกแสดงสินค้า การอบรมการปักและ ผลิตสินค้ารูปแบบ ใหม่ๆ	ความหลากหลายของสินค้า ลายปักมีลวดลายเป็น เอกลักษณ์เฉพาะของผู้ปักแต่ ละคน และเป็นอัตลักษณ์ของ ชุมชนที่ไม่เหมือนใคร ลูกค้าเกิด	การให้โปรโมชั่นและ ส่วนลด การรักษาคุณภาพ สินค้า ปรับรูปแบบสินค้า ตามความต้องการของ ลูกค้า	นักท่องเที่ยว ชาวไทย ชาวต่างประเทศ คนในพื้นที่ หน่วยงานราชการ
	ทรัพยากรหลัก วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน ความรู้ภูมิปัญญา ประธานกลุ่ม	ความภูมิใจและมีความสุขใน การมีส่วนช่วยให้สังคมดีขึ้น	ช่องทางการจัดจำหน่าย แหล่งผลิต บ้านสันกอง งานแสดงสินค้า ไลน์ ร้านค้าในเครือข่าย	องค์กรเอกชน
โครงสร้างต้นทุน		กระแสรายได้		
ค่าแรงงาน วัสดุอุปกรณ์ในการปัก ค่าการตลาด ค่าขนส่ง		จากการจำหน่ายสินค้า		

ภาพที่ 2 ลักษณะการดำเนินงานโดยใช้โมเดลทางธุรกิจ

จากการศึกษา นำมาซึ่งการสรุปได้ลักษณะการดำเนินงานโดยใช้โมเดลทางธุรกิจ (Business Model Canvas) ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าใจและวางแผนธุรกิจของตนได้สะดวกและรวดเร็ว รวมถึงเปิดโอกาสในการตรวจสอบและปรับปรุงโมเดลธุรกิจเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมธุรกิจในขณะปัจจุบัน นอกจากนี้ยังช่วยให้คนในองค์กรหรือทีมงานสามารถมองเห็นภาพของธุรกิจในมุมมองรวม และมีความเข้าใจกันดีขึ้นในการดำเนินการของธุรกิจอย่างคล่องแคล่ว ซึ่งกลุ่มผ้าปักด้วยมือบ้านสันก่องในแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์คือ (1) ผลิตภัณฑ์ผ้าปักด้วยมือของกลุ่มผ้าปักด้วยมือบ้านสันก่อง มีความหลากหลายและเป็นเอกลักษณ์ ทำให้ลูกค้ารู้สึกถึงความพิเศษและมีค่าในการใช้งานและเป็นของฝากที่มีความหมายในความเป็นอยู่ของกลุ่มผ้าปักด้วยมือบ้านสันก่อง (2) กลุ่มผ้าปักด้วยมือ บ้านสันก่องมีการสร้างความรู้สึกให้กับลูกค้าว่าการซื้อผลิตภัณฑ์นี้ช่วยเสริมสร้างความสุขและช่วยสังคม ในการช่วยเหลือคนด้อยโอกาส ซึ่งสร้างความประทับใจและความเชื่อใจให้กับลูกค้า (3) กลุ่มผ้าปักด้วยมือบ้านสันก่อง มีกิจกรรมหลักในการปักผ้าด้วยมือโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ และมีกิจกรรมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดเพื่อเติมเต็มความสำเร็จในการขาย (4) ทรัพยากรหลักของกลุ่มคือแรงงานท้องถิ่นในการปักผ้า รวมถึงองค์ความรู้ภูมิปัญญาในการปักลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน (5) กลุ่มผ้าปักด้วยมือบ้านสันก่องมีช่องทางการจัดจำหน่ายหลากหลาย ซึ่งเปิดโอกาสให้กับลูกค้าหลากหลายกลุ่มเป็นอย่างดี และยังมีการทำโปรโมชั่นและตัวแทนจำหน่ายสำหรับการกระจายผลิตภัณฑ์ไปยังที่ต่างๆ และ (6) รายได้หลักของกลุ่มคือการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย และต้องมีการเพิ่มยอดขายในช่วงเทศกาลและงานออกบูธต่างๆ นอกจากนี้กลุ่มผ้าปักด้วยมือบ้านสันก่อง มีความสำคัญที่อยู่ในแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและความสุขให้กับลูกค้าที่ได้รับผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและมีความหมายในความเป็นอยู่ของชุมชน และมีความเชื่อในการช่วยสังคมให้ดีขึ้น

2. รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หรือ Social Creative Potential Development Integrated Model (SCPD Integrated Model) ของกลุ่มผ้าปักด้วยมือบ้านสันก่อง ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ประกอบไปด้วย องค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ทูทางสังคม (Social Capital) บ้านสันก่องแต่เดิมมีประชากรอยู่หลายเผ่า มีการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน มีความเอื้อเฟื้อเอื้ออาทรต่อกัน แต่ละบ้านจะมีการปักผ้าด้วยมือสืบทอดกันมาแต่โบราณ เป็นการปักของใช้เครื่องแต่งกายเป็นส่วนใหญ่ ทำเพื่อใช้กันเองภายในครอบครัวเท่านั้น ต่อมา นางนิธิ สุธรรมรักษ์ ได้สังเกตเห็นว่าส่วนใหญ่ผู้สูงอายุในชุมชนได้ใช้เวลาว่างร่วมกันทำหัตถกรรมผ้าปักลายชาวไทยภูเขา

โดยทำเป็นงานอดิเรกไม่ได้คิดขายเป็นเรื่องเป็นราว ก็เกิดความคิดลองนำไปวางขายที่ตลาดไนท์บาซาร์ จังหวัดเชียงราย ปรากฏว่าได้รับความสนใจจากลูกค้าทั้งชาวไทยและต่างประเทศ จึงได้รวมกลุ่มปักผ้า ด้วยมือร่วมกับคนในชุมชนและก่อตั้งกลุ่มผ้าปักด้วยมือบ้านสันกองขึ้น โดยจะสอนสมาชิกในกลุ่ม ในการปักผ้าด้วยมือ การลงสีเส้น และการผสมผสานลายปักให้แก่สมาชิกกลุ่ม มีการทำงานร่วมกันในกลุ่ม ไม่ว่าจะป็นร่วมกันผลิต ร่วมกันจำหน่าย โดยเป็นการปักผ้าที่ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการคิดลวดลาย ต่างๆ และพัฒนาไปสู่ธุรกิจชุมชนที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ การตลาดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Marketing) กลุ่มผ้าปักด้วยมือบ้านสันกองมีการพัฒนาลายปักและเพิ่มประเภทผลิตภัณฑ์ที่ออกสู่ ตลาดอย่างสม่ำเสมอ โดยมีนางนิธิ สุธรรมรักษ์ ซึ่งเป็นผู้นำกลุ่มได้เข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานต่างๆ ในเรื่อง ของการ ปักผ้า การพัฒนาลวดลายใหม่ๆ และได้นำความรู้มาถ่ายทอดให้กับสมาชิกกลุ่ม รวมถึงการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าอยู่ตลอดเวลาและมีความแตกต่างจากผู้ผลิต รายอื่นอยู่เสมอ ศักยภาพเครือข่ายทางสังคม (Potential of social network) คนในชุมชนบ้านสันกอง รวมตัวกันเพื่อจัดตั้งกลุ่ม มีการบริหารจัดการกันในกลุ่มโดยมีคณะกรรมการที่มาจากการเลือกตั้ง แบ่งเป็น ฝ่ายต่างๆในการรับหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจนได้แก่ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายประสานงานการผลิต ฝ่ายการตลาด และฝ่ายการเงินและบัญชี ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมี ประสิทธิภาพ กระบวนการพัฒนา (Development procedure) ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกลุ่มได้มีการพัฒนา รวมถึงได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชนในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการอบรม ให้ความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการกลุ่ม การปักผ้า ลวดลายผ้าปัก การผลิตชิ้นงาน การตลาด การพัฒนา ผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ทำให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีการพัฒนาทั้งลวดลาย สีเส้น รูปแบบ มีการเพิ่มมูลค่าและ สามารถผลิตได้ตรงกับความต้องการของลูกค้ามากยิ่งขึ้น ทำให้กลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น นอกเหนือจากนั้นกลุ่ม ยังได้เข้าร่วมการประกวดแข่งขันผลิตภัณฑ์ชุมชน และผลิตภัณฑ์ของกลุ่มได้รับรางวัลต่างๆมากมาย ทำให้ กลุ่มทอผ้าบ้านสันกองมีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จในด้านการบริหารจัดการ ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน จนสามารถเป็นต้นแบบของศูนย์การเรียนรู้ให้กับกลุ่มอื่นๆและหน่วยงานต่างๆที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน และเรียนรู้ ณ สถานที่ทำการของกลุ่มเป็นจำนวนมาก

แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการชุมชนและสร้าง ความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนให้กับชุมชนในพื้นที่โดยใช้ SCPD Integrated Model เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้กลุ่มผ้า ปักด้วยมือบ้านสันกองเสริมสร้างศักยภาพและความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนให้กับชุมชนในพื้นที่ โดยนำเสนอ โมเดลการพัฒนาธุรกิจที่ชัดเจนและอยู่ในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับชุมชนและ

ผู้ประกอบการในตลาด ซึ่งจะช่วยส่งเสริมความเจริญเติบโตของธุรกิจและชุมชนอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างความ เป็นอยู่ที่ยั่งยืนให้กับชุมชนในพื้นที่ หวังว่าแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์นี้จะสามารถสร้าง ความเป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ให้กับชุมชนและธุรกิจในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งกลุ่มผ้าปักด้วยมือ บ้านสันกองมีความสำคัญในหลายด้านของสังคมและเศรษฐกิจท้องถิ่น ดังนี้ (1) กลุ่มมีความสัมพันธ์ที่ดี กับคนในชุมชนและกันเอง มีความเอื้อเพื่อเอื้ออาทรต่อกัน สร้างความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันเป็นชุมชน ที่มีความเข้มแข็ง ช่วยกันเหลือเกื้อกูล และสนับสนุนกันในเรื่องต่างๆ (2) กลุ่มมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และ ระบายปักใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าและมีความแตกต่างจากผู้ผลิตรายอื่นๆ สร้าง ความน่าสนใจและแม่นยำในการเลือกซื้อ (3) กลุ่มมีการทำงานร่วมกับเครือข่ายภายนอก รับความรู้และ พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ และเสริมสร้างความรู้ให้กับชุมชนอื่นๆ ทำให้กลุ่มมีชื่อเสียงและตอบสนอง ความต้องการของตลาดได้เป็นอย่างดี (4) กลุ่มมีกระบวนการพัฒนาที่เน้นความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน ตั้งแต่ เริ่มต้นก่อตั้งกลุ่ม ไปจนถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตลาด และได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ทำให้กลุ่มเติบโตและสามารถพัฒนาตนเองได้รวมกันเป็นอย่างดี ซึ่งกลุ่มผ้าปักด้วยมือบ้านสันกองเป็น ต้นแบบที่ดีในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและสร้างความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนให้กับสมาชิกในกลุ่ม และ ชุมชนที่อยู่รอบๆ ด้วยกิจกรรมการปักผ้าด้วยมือและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สร้างความน่าสนใจและแตกต่าง จากผู้ผลิตรายอื่นๆ

3. การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์สาขางานฝีมือ/หัตถกรรม เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์

การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ในชุมชนบ้านสันกองมีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากมี ผลกระทบที่ดีต่อทั้งกลุ่มและชุมชนในด้านต่างๆ ด้วยรูปแบบ SCPD Integrated Model ที่นำเสนอ ทำให้ ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่มศักยภาพทางสังคม ของกลุ่มให้มีความสามารถในการเข้าถึงความรู้และเทคนิคในการผลิตสินค้า พร้อมทั้งเสริมสร้าง ความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองในชุมชน

จากการศึกษาความเป็นมา จุดแข็ง จุดอ่อนและสัมภาษณ์ประธานกลุ่ม คณะกรรมการ และ สมาชิกกลุ่ม ทำให้ทราบว่าทางกลุ่มมีผลิตภัณฑ์หลากหลายประเภท โดยราคาจะแตกต่างกันออกไป ตามแต่ประเภทของผลิตภัณฑ์และความสวยงาม ความยากง่ายของลายปัก ซึ่งผลิตภัณฑ์ของกลุ่มทั้งหมด จะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำด้วยมือ ทำให้มีระยะเวลาในการผลิตนาน และลายปักจะไม่เหมือนกันในแต่ละ ชิ้นงาน ทางผู้วิจัยและกลุ่มมีความเห็นร่วมกันว่าควรพัฒนาจากผลิตภัณฑ์ที่ทางกลุ่มมีอยู่ก่อนแล้ว เพื่อลด

ระยะเวลาในการผลิต และผลิตภัณฑ์นั้นควรจะมีราคาไม่แพงเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถตัดสินใจซื้อเพื่อเป็นของฝากได้ง่าย สมาชิกกลุ่มจึงได้ลงความเห็นว่าจะพัฒนาผลิตภัณฑ์พวงกุญแจรูปสัตว์ต่างๆ โดยมีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายคือนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นหลักเนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 ชาวต่างชาติยังไม่เข้ามาประเทศไทยไม่มากนัก ซึ่งในปัจจุบันพวงกุญแจรูปสัตว์ที่กลุ่มผลิต จะใช้เส้นด้ายปักสีเคมีที่มีสีสันสดใส สะดุดตา และดูโดดเด่นสวยงาม ทั้งยังไม่มีสายคล้องแต่จะมีห่วงผ้าเล็กๆติดไปกับตัวพวงกุญแจ และเมื่อลูกค้าซื้อผลิตภัณฑ์ก็จะใส่เส้นทอผ้าฝ้ายให้กับลูกค้าเพื่อเอาไปผูกกับวัตถุที่ลูกค้าต้องการ เช่น กระเป่า เป็นต้น และจากข้อมูลในการนำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายแต่ละครั้งพบว่าลูกค้าจำนวนมากอยากได้พวงกุญแจที่ทำจากสีจากธรรมชาติเพราะไม่ชอบสีสังเคราะห์ที่ฉูดฉาด และความนิยมของผู้บริโภคในปัจจุบันเริ่มที่จะหันมาบริโภคสินค้าจากธรรมชาติมากขึ้น

ผู้วิจัยและสมาชิกกลุ่มร่วมกันระดมความคิดเห็นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์พวงกุญแจรูปสัตว์ โดยมีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำแนะนำ จึงได้ทำการพัฒนาโดยปรับเปลี่ยนเส้นด้ายที่ปักจากด้ายสีสารเคมีมาเป็นเส้นด้ายสีธรรมชาติ จัดอบรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ในเรื่องของเทคนิคการปักและการเลือกใช้สีเส้นด้าย พัฒนาในส่วนของตัวพวงกุญแจเพิ่มพู่ห้อยพวงกุญแจ แท็กชื่อตราสินค้าและปรับเปลี่ยนห่วงผ้าสำหรับร้อยด้ายเป็นตะขอก้ามปู เพื่อให้ดูหรูหราสวยงามมากยิ่งขึ้น โดยในระยะแรกเริ่มจากสัตว์ 4 ชนิด คือ เต่า สุนัข ช้างและปลา เนื่องจากเป็นชนิดของสัตว์ที่ขายดี หลังจากนั้นได้นำไปลองจำหน่ายร่วมกับผลิตภัณฑ์อื่นๆของกลุ่ม พบว่าได้รับการตอบรับจากลูกค้าเป็นอย่างดี ลูกค้าชื่นชอบและยอมรับสินค้าอย่างรวดเร็ว สามารถจำหน่ายได้เป็นจำนวนมากและลูกค้ายังแสดงความต้องการที่จะซื้อพวงกุญแจสัตว์ชนิดอื่นๆอีกด้วย ส่งผลให้กลุ่มอยากที่จะผลิตพวงกุญแจในรูปสัตว์ชนิดต่างๆเพิ่มขึ้น รวมถึงผลิตผลิตภัณฑ์ที่ปักด้วยด้ายสีธรรมชาติมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มยอดขายและตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้มากขึ้น ทั้งเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่ม ช่วยให้ชีวิตคนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืนต่อไป

ภาพที่ 3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์

ภาพที่ 4 การอบรมให้ความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 5 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการศึกษาลักษณะการดำเนินงานของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์สาขางานฝีมือ/หัตถกรรม ของกลุ่มผ้าปักด้วยมือบ้านสันกอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการปักผ้าด้วยมือมาแต่โบราณตามลวดลายพื้นเมืองและลายประจำเผ่า โดยกรอบการศึกษาลักษณะการดำเนินงานใช้โมเดลทางธุรกิจ วิเคราะห์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกต พบว่า 1) ลูกค้าของกลุ่มมีทั้งกลุ่มลูกค้าคนไทยและคนต่างชาติ ลูกค้าคนไทยส่วนใหญ่ซื้อเพื่อใช้ส่วนตัว และบางส่วนเป็นผู้ประกอบการที่นำไปจำหน่ายต่อและนำไปเป็นส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ของตน 2) การส่งมอบ

คุณค่า ในรูปแบบความหลากหลายของสินค้า และสามารถตอบสนองตรงกับความต้องการของลูกค้า ลวดลายปักเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ นอกจากนี้เป็นงานฝีมือที่ส่งเสริมการใช้เวลาว่างของกลุ่มผู้สูงอายุ ในชุมชน และผู้ต้องขังในเรือนจำทำให้ลูกค้ารู้สึกถึงการได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือชุมชนและผู้ด้อยโอกาส สอดคล้องกับการศึกษาของจิระเกียรติ อภิบุญโยภาส และ สุขุมล กล้าแสงใส (2563) ที่ศึกษาถึงการวิเคราะห์ Business Model Canvas ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าอ้อมสีธรรมชาติ หนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ที่วิเคราะห์พบว่า จุดแข็งของสินค้า/บริการ (Value Proposition) ของกลุ่มคือความสวยงามของผ้า และมีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ และยังมีการตลาดที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายปรับเปลี่ยนได้ตามยุคสมัย 3) ช่องทางการจัดจำหน่ายประกอบด้วยทั้งช่องทางออนไลน์ ได้แก่ แหล่งผลิตศูนย์ผ้าปักบ้านสันกอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย งานแสดงสินค้า และร้านค้าเครือข่าย และช่องทางออนไลน์ 4) การสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้าในส่วนของผู้ผลิตที่มีคุณภาพ มีส่วนลดราคา และผลิตภัณฑ์มีความหลากหลายตรงกับความต้องการของลูกค้า นอกจากนี้ด้านการให้บริการ กลุ่มยังบริการลูกค้าด้วยความเป็นกันเองซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อคำสั่งซื้อของลูกค้า ทำให้ลูกค้าประทับใจและกลับมาซื้อซ้ำ 5) กระแสรายได้ของกลุ่ม มาจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปพร้อมใช้งาน และชิ้นส่วนเฉพาะผ้าปักเพื่อนำไปใช้เป็นส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์อื่นต่อไป 6) ทรัพยากรหลัก ประกอบด้วย วัสดุอุปกรณ์ในการปัก แรงงาน องค์ความรู้ภูมิปัญญา ความหลากหลายของลวดลายวัฒนธรรมชนเผ่า และกลุ่มคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม 7) กิจกรรมหลักของกลุ่มคือ การปักผ้าด้วยมือโดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นและการต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ กิจกรรมรองมอบความรู้ในการปักผ้า การประชาสัมพันธ์และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ 8) พันธมิตรหลัก ได้แก่หน่วยงานราชการและภาคเอกชน บริษัทขนส่งที่ทำหน้าที่จัดส่งผลิตภัณฑ์ไปยังลูกค้า คนในชุมชนและผู้ต้องขังที่เป็นแรงงานหลัก และสื่อต่างๆ ที่ช่วยประชาสัมพันธ์กลุ่มให้เป็นที่รู้จัก และ 9) โครงสร้างต้นทุนของกลุ่ม ประกอบด้วยค่าแรงงานในการปัก ค่าวัสดุในการผลิต ค่าจัดส่งสินค้าไปยังลูกค้า ค่าใช้จ่ายในการอบรมและออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ และค่าใช้จ่ายทางการตลาด เช่น ค่าเดินทางในการไปแสดงสินค้าตามสถานที่ต่างๆ เป็นต้น

จากความสำเร็จของกลุ่มผ้าปักด้วยมือบ้านสันกอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุนีย์ บุตรดี บัณฑิต ผังนิรันดร์ และ ณัฐพงษ์ เตชะรัตนเสถียร (2562) ที่ทำการศึกษพบว่าความสำเร็จของสินค้ากลุ่มโอท็อปประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร โดยใช้ปัจจัยจากโมเดลทางธุรกิจ ปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านต้นทุน โดยสามารถควบคุมต้นทุนให้สามารถแข่งขันได้เนื่องจากเป็นวัตถุดิบพื้นบ้านที่เป็นอัตลักษณ์ รองลงมาคือ กิจกรรมหลัก ทรัพยากรหลัก และพันธมิตรหลัก ปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการส่งมอบคุณค่าให้ลูกค้าเนื่องจากสินค้าโอท็อปส่วนมากมีเอกลักษณ์เฉพาะ และด้านการสร้างความสัมพันธ์ลูกค้าจะมีขอบเขตที่จำกัดตามพื้นที่ และอาศัยกลยุทธ์การบอกต่อ และใน

การศึกษาของจิรีเกียรติ อภิคุณโยภาส และ สุขุมล กล่ำแสงใส (2563) ที่ใช้ Business Model Canvas ในการวิเคราะห์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ หนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า 1) ลูกค้าของกลุ่มประกอบด้วยคนทั่วไปในวัยทำงาน และดีไซเนอร์ ห้องเสื้อที่นำผ้าไปขายตลาด 2) การส่งมอบคุณค่า ในการใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติปลอดภัย ลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย 3) ช่องทางการจัดจำหน่ายประกอบด้วย ร้านขายปลีกขายส่ง และการออกงานจัดแสดงสินค้าต่าง ๆ 4) การสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้า ในส่วนของผลิตภัณฑ์ที่คุณภาพ และบริการให้คำแนะนำการตัดชุดที่เหมาะสมให้แก่ลูกค้า 5) กระแสรายได้ของกลุ่ม มาจากการจำหน่ายผ้าผืน ผ้าชิ้น ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ ผ้าขาวม้า และผ้าท่ม เป็นต้น 6) ทรัพยากรหลัก ประกอบด้วย ฝ่ายธรรมชาติและวัตถุดิบทางธรรมชาติที่ให้สีสำหรับย้อมผ้า และภูมิปัญญาท้องถิ่น 7) กิจกรรมหลักของกลุ่มคือ ย้อมผ้า ทอผ้า และตัดเย็บผ้า 8) พันธมิตรหลัก ได้แก่ ผู้ปลูกฝ้าย ผู้ผลิตวัตถุดิบย้อมผ้า และผู้จัดงานแสดงสินค้า และ 9) โครงสร้างต้นทุนของกลุ่ม ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายคงที่ ค่าวัตถุดิบ (ฝ้าย วัตถุดิบย้อม) และค่าใช้จ่ายแปรผัน (ค่าขนส่ง ค่าบริหารจัดการ)

2. ผลการศึกษาการพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์สาขางานฝีมือ/หัตถกรรม เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดเชียงใหม่ ตามรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หรือ Social Creative Potential Development Integrated Model (SCPD Integrated Model) ของกลุ่มผ้าปักด้วยมือบ้านสันกองตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พบว่า หลังจากการอบรมเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบ SCPD Integrated Mode กลุ่มผ้าปักด้วยมือบ้านสันกองมีความรู้เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น และมีความสนใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มากขึ้น การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดเชียงใหม่นั้นเริ่มต้นจากกระบวนการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวอยากได้พวงกุญแจที่ทำจากสีธรรมชาติ สีสดใสไม่ฉูดฉาด และเป็นความนิยมของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันที่หันมาบริโภคสินค้าจากธรรมชาติมากขึ้น ผู้วิจัยร่วมกับสมาชิกกลุ่มระดมความคิดเห็นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยพัฒนาจากผลิตภัณฑ์ที่ทางกลุ่มมีอยู่แล้ว เพื่อลดระยะเวลาในการผลิต และพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีราคาไม่แพง ขึ้นไม่ใหญ่มาก เพื่อตอบโจทย์ความต้องการของนักท่องเที่ยว จึงพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์พวงกุญแจรูปสัตว์ต่าง ๆ ทำการพัฒนาโดยปรับเปลี่ยนเส้นด้ายที่ปักจากด้ายสีสารเคมีมาเป็นเส้นด้ายสีธรรมชาติ จัดอบรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ในเรื่องของเทคนิคการปักและการเลือกใช้สีเส้นด้าย พัฒนาในส่วนของตัวเองพวงกุญแจเพิ่มพู่ห้อยพวงกุญแจ แท็กชื่อตราสินค้าและปรับเปลี่ยนห่วงผ้าสำหรับร้อยด้ายเป็นตะขอก้ามปู เพื่อให้ดูหรูหรามากยิ่งขึ้น โดยในระยะแรกเริ่มจากสัตว์ 4 ชนิด คือ เต่า สุนัข ช้าง และปลา เนื่องจากเป็นชนิดของสัตว์ที่ขายดี หลังจากนั้นได้นำไปลองจำหน่ายร่วมกับผลิตภัณฑ์อื่นๆ ของกลุ่ม พบว่าได้รับการตอบรับจากลูกค้าเป็นอย่างดี ลูกค้าชื่นชอบและยอมรับสินค้าอย่างรวดเร็ว

สามารถจำหน่ายได้เป็นจำนวนมากและลูกค้ายังแสดงความต้องการที่จะซื้อพวงกุญแจสัตว์ชนิดอื่นๆ อีกด้วย ส่งผลให้กลุ่มอยากที่จะผลิตพวงกุญแจในรูปแบบสัตว์ชนิดต่างๆ เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ศุภชัย เหมือนโพธิ์ (2560) ที่พัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบ SCPD Integrated Model กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยการจัดอบรมพัฒนาความรู้เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สร้างสรรค์ พบว่าหลังจากการอบรมสมาชิกภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความรู้เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ สร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค โดยทางกลุ่มร่วมกันระดมความคิด ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ โดยมีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำแนะนำและสนับสนุนการพัฒนา ผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมองว่าปัจจุบันกระแสการรักสุขภาพของผู้บริโภคเน้น การรับประทานอาหารที่เน้นสุขภาพ และเป็นการใช้ชีวิตที่ดีให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการแปรรูปก้านเห็ด 3 อย่าง นำมาอบกรอบ เพื่อเป็นของรับประทานเล่นที่ดีต่อสุขภาพ และทำบรรจุภัณฑ์แบบของ เน้นความสวยงามของบรรจุภัณฑ์ และสร้างโลโก้ให้ผู้บริโภคจดจำได้ง่ายยิ่งขึ้น และการศึกษา ของ ศุภชัย เหมือนโพธิ์ และธีรศักดิ์ อุ่ณอารมย์เลิศ (2561) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพ ผู้ประกอบการ โดยพบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนตามแนวคิด เศรษฐกิจสร้างสรรค์ว่าต้องมีการจัดตั้งกลุ่มอย่างชัดเจน โดยการรวมตัวกันเพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์โดยใช้ วัตถุดิบภายในชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน พบว่าหลังจากอบรมเพื่อพัฒนา ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยใช้ SCPD Integrated Model กลุ่มสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบเป็น เค้กเพลินบานาน่า (เค้กกล้วยหอมทองผสมข้าวไรซ์เบอร์รี สอดไส้คัสตาร์ดรสกล้วย) และพบว่าผู้บริโภคมีแนวโน้มตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ที่พัฒนามากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

1. จากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่มีความสวยงามและตอบสนองความต้องการของลูกค้า ทำให้ กลุ่มสามารถขยายตลาดและเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกในกลุ่ม โดยเน้นทำสินค้าที่ใช้วัสดุธรรมชาติ และสีธรรมชาติเป็นหลัก ซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่ต้องการสินค้าเชิงสร้างสรรค์ ที่เน้นความสวยงามและสิ่งที่มีความเป็นอยู่เชิงบวกสู่สิ่งแวดล้อม การเลือกใช้สีที่เป็นสีธรรมชาติ ให้กับเส้นด้ายปัก และนำไปใส่ให้กับสินค้าพวงกุญแจเพื่อเพิ่มความสวยงามและความน่าสนใจ

2. จากการพัฒนาทำให้กลุ่มสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว ลูกค้า ยอมรับสินค้าอย่างดีและมีความตั้งใจที่จะซื้อ นอกจากนี้ ยังสามารถเพิ่มยอดขายและตอบสนอง ความต้องการของลูกค้าที่ต้องการสินค้าจากธรรมชาติที่มีความเป็นอยู่เชิงบวกสู่สิ่งแวดล้อม ทำให้กลุ่ม ทำกิจกรรมตลาดเชิงสร้างสรรค์ และควรส่งเสริมให้ลูกค้ารับรู้สินค้าที่มาจากธรรมชาติและช่วยเสริมสร้าง ความคิดเห็นในหมู่ลูกค้าให้เป็นที่นิยมมากยิ่งขึ้น ทำให้กลุ่มสามารถทำกิจกรรมตลาดและโปรโมชัน

เพื่อเพิ่มยอดขายและเสริมสร้างความตอบสนองที่ดีให้กับลูกค้าที่ต้องการสินค้าจากธรรมชาติและสนับสนุนให้กลุ่มมีรายได้ที่มากขึ้น และสร้างความเข้มแข็งให้กับสมาชิกในกลุ่มและชุมชนในด้านเศรษฐกิจและสังคม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรจะต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นอื่นๆ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่ได้ทำการพัฒนา ไม่ว่าจะทางด้านตัวผลิตภัณฑ์ ราคา และข้อเสนอแนะของผู้บริโภคเพื่อใช้ในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ต่อไป
2. การศึกษาและติดตามผลของการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ ทั้งในด้านความพึงพอใจของสมาชิกกลุ่ม ยอดขาย รวมถึงอบรมการผลิตผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ให้แก่สมาชิกกลุ่มให้ทั่วถึง
3. การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ หรือการศึกษาแนวโน้มความเป็นไปได้ที่สามารถประเมินมูลค่าผลกระทบทางเศรษฐกิจ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2565). รายงานหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์. สืบค้น 27 พฤศจิกายน 2565. จาก <http://cddata.cdd.go.th/apps/bigdata/>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2554). เศรษฐกิจสร้างสรรค์. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2565 จาก, <https://www.slideshare.net/kobbaka/etat-journal-22554>
- จิระเกียรติ อภิคุณโยภาส และสุขุมล กล่ำแสงใส. (2563). การส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจหมู่บ้านทำมาค้าขาย:กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 16(2), 1-21.
- ปรีณธ์ ชินโชติ และ ชีระวัฒน์ จันทิก. (2559). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ)*, 9(1), 250-268.
- ศุภชัย เหมือนโพธิ์. (2559). *การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ.
- ศุภชัย เหมือนโพธิ์. (2560). การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบ SCPD Integrated Model กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ)*, 10(1), 1698-1711.
- ศุภชัย เหมือนโพธิ์ และธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ. (2561). การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 10(1), 113-144.

สุนีย์ บุตรดี บัณฑิต ผังนรินทร์ และณัฐพงษ์ เตชะรัตนเสฏฐ์. (2562). แบบจำลองการวัดความสำเร็จของกลุ่มสินค้าไอทอปประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 6(1), 106-117.

Osterwalder, A. and Pigneur, Y. (2010). "Business Model Generation: A Handbook for Visionaries, Game Changers, and Challengers". Hoboken, NJ: Wiley.